



## KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

### L Ē M U M S

Rīgā

Nr.94

(Prot. Nr. 58, 2.§)

2012. gada 10. decembrī

#### **Par lietas izbeigšanu**

Lieta Nr.2715/10/03.01.-01./20

*Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 2. un 3.punktos un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta b) un c) apakšpunktos noteikto aizliegumu pārkāpumiem AS „Rīgas Dzirnavnieks”, RSEZ AS „Rēzeknes dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks” darbībās*

Konkurences padome (turpmāk – KP) no 2009.gada līdz 2010.gadam veica graudu iepirkuma, miltu un to izstrādājumu ražošanas un vairumtirdzniecības tirgus uzraudzību. Minētās izpētes laikā tika izanalizēts liels informācijas apjoms, kas ļāva izdarīt secinājumus par tirgus struktūru un tirgus dalībnieku darbību attiecīgajos konkrētajos tirgos.

Nemot vērā minēto informāciju, kā arī papildus iegūtās ziņas, pamatojoties uz Konkurences likuma (turpmāk – KL) 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 1.punktu un 28.panta pirmo daļu, KP 2010.gada 9.decembrī pieņēma lēmumu ierosināt lietu Nr.2715/10/03.01.-01./20 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 2. un 3.punktos un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta b) un c) apakšpunktos noteikto aizliegumu pārkāpumiem AS „Rīgas Dzirnavnieks”, RSEZ AS „Rēzeknes dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks” darbībās” (turpmāk tekstā – Lieta).

Pamatojoties uz KL 8.panta pirmās daļas 2.punktu, 8.panta otro daļu, 27.panta trešo daļu, KP 2012.gada 30.martā pieņēma lēmumu pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu Lietā uz laiku līdz 2012.gada 10.decembrim, par to atbilstoši informējot Lietas dalībniekus.

AS „Rīgas Dzirnavnieks” ir reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.40003026603), juridiskā adrese: Lizuma iela 5, Rīga.

AS „Dobeles dzirnavnieks” ir reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.40003020653, juridiskā adrese: Spodrības iela 4, Dobeles, Dobeles novads.

Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas akciju sabiedrības „Rēzeknes dzirnavnieks” ir reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.40003017719, juridiskā adrese – Atbrīvošanas aleja 167, Rēzekne.

Izvērtējot Lietā esošo informāciju, KP

### **k o n s t a t ē j a:**

#### 1. Konkrētās preces tirgus

Lietas dalībnieku pamatdarbība ir saistīta ar miltu ražošanu un pārdošanu. Saskaņā ar KL 1.panta 5.punktu *konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā teritorijā, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.*

KP rīcībā esošā informācija liecina, ka pielietojums kviešu un rudzu miltiem ir atšķirīgs, jo no katra no šiem minētajiem miltu veidiem tiek cepta atšķirīga veida maize (baltmaize, rupjmaize u.c. veida maize). Papildus miltu ražotāji kviešu un rudzu miltus iedala vairākās šķirās jeb tipos.

KP secina, ka konkrētos preces tirgus ir pamats nodalīt atkarībā no patēriņa veida, t.i., industriālajiem patērētājiem paredzētie milti un gala patērētājiem paredzētie milti, kas tiek fasēti atšķirīgi. Vienlaicīgi KP secina, ka tirgu var segmentēt pa atsevišķiem miltu tipiem.

Attiecībā uz konkrēto ģeogrāfisko tirgu KP secina, ka tirgus, drīzāk, ir plašāks nekā Latvijas teritorija, jo notiek gan miltu eksports, gan imports. Gan AS „Rīgas Dzirnavnieks”, gan AS „Dobeles dzirnavnieks” nodarbojas ar miltu eksportu uz Lietuvu un Igauniju. Tādējādi Lietā iegūtā informācija liecina, ka konkurence šajā konkrētajā tirgū notiek plašākās robežās nekā Latvijas teritorija, kas pēc būtības ir reģionāls. Atsevišķi klienti pat atrodas ārpus Baltijas reģiona.

Vērtējot tirgus struktūru un tās izmaiņas iepriekšējos periodos, secināms, ka miltu ražošanas tirgus ir oligopolistisks, ar pieaugošu koncentrāciju un samērā augstu konkurences ierobežošanas, kavēšanas un deformēšanas risku.

#### 2. Normatīvais regulējums

Lietas izpētes laikā tika izvērtēts, vai pastāv aizliegta vienošanās starp Lietas dalībniekiem, galvenokārt par lielāko miltu pircēju (klientu) sadali.

Saskaņā ar KL 11.panta pirmās daļas noteikumiem *„Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par:*

*2) ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli;*

*3) tirgu sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus”.*

KL 11.panta piemērošana netiek ierobežota tikai ar divpusēji vai daudzpusēji noslēgtu līgumu, KL ir piemērojams arī tirgus dalībnieku sadarbībai, kura tiek sasniegta ar daudz neformālākas sapratnes palīdzību un to sauc par saskaņotu darbību.

Tādējādi vienošanās ir arī jebkurā citādā formā panākta un īstenota sadarbība starp konkurentiem, kuras ietvaros notiek apmaiņa ar informāciju par realizācijas

apjomu, apkalpojamām teritorijām vai to veidošanās/plānošanas noteikumiem, jo šāda darbība pēc sava mērķa ir vērsta uz konkurences mazināšanu, t.i., kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu, starp konkurentiem.

Lai tirgus dalībnieku darbības konstatētu saskaņotu darbību, ir jāizpildās sekojošiem nosacījumiem:

- 1) starp tirgus dalībniekiem ir jābūt vienprātībai, ar ko apzināti ir aizstāta konkurence;
- 2) saskaņai starp tirgus dalībniekiem nav jābūt sasniegtai verbāli un to var būt izraisījuši tieši vai netieši kontakti starp kartēļa vienošanās dalībniekiem.

Saskaņā ar KL 11.panta pirmo daļu katram tirgus dalībniekam jānosaka sava rīcība tirgū patstāvīgi. Tirgus dalībnieks, neapšaubāmi, ir tiesīgs piemēroties tirgus apstākļiem un izlemt, ar kuriem klientiem sadarboties, taču ir aizliegti jebkuri kontakti starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai sekas ir ietekmēt esošā vai potenciālā konkurenta rīcību tirgū vai atklāt konkurentam savu plānoto rīcību, lai piemērotos tirgus apstākļiem. Līdzīgu nostāju ir paudusi Eiropas Kopienų tiesa lietā *Suiker Unie v Commission*.<sup>1</sup>

Ievērojot to, ka KL normas ir saskaņotas ar Eiropas Savienības konkurenci regulējošiem tiesību aktiem, KP uzskata par pamatotu atsaukties uz Eiropas Komisijas lēmumos un Eiropas Kopienų tiesas praksē pausto viedokli. 1986.gada 23.aprīļa lēmumā *Polypropylene lietā Nr. 86/398/EEC* Eiropas Komisija atzina, ka saskaņotas darbības attiecas uz sadarbības veidu starp uzņēmumiem, kuri, nesasniedzot tā saukto īsto vienošanās pakāpi, apzināti aizstāj to ar praktisku sadarbību un tādējādi rada risku konkurencei.<sup>2</sup> Saskaņošanas un sadarbības kritēriji, kurus ir iedibinājusi tiesas judikatūra attiecībā uz saskaņotas darbības jēdzienu, un kuri nekādā gadījumā nenozīmē, ka ir jābūt izstrādātam reālam plānam, ir jāsaprot Līguma nosacījumu, kuri attiecas uz konkurenci, kontekstā tādējādi, ka katram tirgus dalībniekam ir neatkarīgi jānosaka politika, kuru tas plāno realizēt tirgū.<sup>3</sup> Lai pierādītu saskaņotu darbību eksistenci, nav nepieciešams, ka konkurents ir formāli apņēmis attiecībā uz vienu vai dažiem citiem [konkurentiem] rīkoties zināmā veidā vai konkurenti ir vienojušies par to turpmāko rīcību tirgū.<sup>4</sup> Ir pietiekami, ka konkurents ar savu paziņojumu par plānoto rīcību ir izslēdzis vai vismaz ir būtiski samazinājis neskaidrību par uzvedību, kuru gaidīt no cita tirgū.<sup>5</sup> Saskaņotas darbības jēdziens ietver sevī divpusēju kontaktu eksistenci. Šis apstāklis izpildās tad, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz vai, vismaz, akceptē šādu informācijas apmaiņu.<sup>6</sup>

Lietā tika pārbaudīts, vai lielākie industriālie klienti (miltu patērētāji) kopš aptuveni 2005., 2006. gada ir „sadalīti” starp lielākajiem Latvijas dzirnavniekiem – AS „Rīgas Dzirnavnieks”, tā saistīto uzņēmumu AS „Rēzeknes dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks”, t.i., ka lielākie Latvijas miltu pārstrādes uzņēmumi, iespējams, ir centušies saglabāt „status quo” situāciju attiecībā uz lielākajiem miltu pircējiem, tādējādi nekonkurējot par šiem klientiem.

<sup>1</sup> Apvienotās lietas C-40 līdz 48, 50, 54 līdz 56, 111,113, un 114/73 Cooperative Vereniging „Suiker Unie” UA and others v Commission of the European Communities, European Court Reports 1975, 1663 lpp, 174.punkts.

<sup>2</sup> 86/398/EEC: Commission Decision of 23 April 1986 relating to a proceeding under Article 85 of the EEC Treaty (IV/31.149 - Polypropylene), Official Journal L 230, 18.08.1986., 86.punkts.

<sup>3</sup> Apvienotās lietas C-40 līdz 48, 50, 54 līdz 56, 111,113, un 114/73 Cooperative Vereniging „Suiker Unie” UA and others v Commission of the European Communities, European Court Reports 1975, 173.punkts.

<sup>4</sup> Turpat

<sup>5</sup> Turpat, 174.punkts.

<sup>6</sup> Turpat, 283.punkts.

### 3. Lietā analizētā informācija

KP ir ieguvusi un izvērtējusi šādu informāciju:

- 1) datu apkopojumu par miltu realizāciju;
- 2) e-pasta vēstules;
- 3) citus dokumentus.

Izvērtējot datus par miltu realizāciju industriālajiem klientiem, secināms, ka no 2007. līdz 2009.gadam AS „Dobeles dzirnavnieks” lielāko (pēc apjoma) pircēju skaitā vienmēr bija (\*).

Līdzīga situācija bija ar AS „Rīgas Dzirnavnieks” industriālajiem klientiem. (\*).

Savukārt, izvērtējot lielu daudzumu elektronisko dokumentu, tika secināts, ka:

1) AS „Rīgas Dzirnavnieks” par miltu realizāciju atbildīgo amatpersonu sarakste satur netiešas norādes uz nepietiekamu konkurenci tirgū par industriāliem klientiem. Pārķūpuma esamībai pierādījumi netika konstatēti;

2) e-pasta sarakste liecina, ka faktiski notiek arī konkurences cīņa starp AS „Rīgas Dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks”, kas viskrasāk izpaužas attiecībā uz miltu piegādi mazumtirdzniecībai;

3) no elektroniskās sarakstes attiecībā uz AS „Rīgas Dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks” atbildīgo amatpersonu tikšanās secināms, ka (\*). Taču šī informācija pati par sevi nenorāda uz kādu neatļautu darbību koordinēšanu un komerciālas informācijas apmaiņu konkurentu starpā, nepastāvot citiem pierādījumiem.

### 4. Secinājumi

Lietas izpētes laikā, izanalizējot lielu informācijas apjomu, netika iegūti pierādījumi, kas ļautu konstatēt vienošanās aizlieguma parkāpumu Lietas dalībnieku darbībās.

Līdz ar to nav konstatējamās KL 11.panta pirmās daļas 2. un 3. punktā noteiktā aizlieguma parkāpuma pazīmes AS „Rīgas Dzirnavnieks”, RSEZ AS „Rēzeknes dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks” darbībās. Izvērtējot konkrētās lietas ietvaros iegūto informāciju, KP secina, ka nav konstatējams pamats KP rīcībai, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta b) un c) apakšpunktu.

Pamatojoties uz iepriekšminēto un Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 4.punktu, 11.panta pirmās daļas 2. un 3.punktu un 27.<sup>2</sup> panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmās daļas 4.punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta b) un c) apakšpunktu Konkurences padome

### **n o l ē m a:**

izbeigt lietas Nr.2715/10/03.01.-01./20 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 2. un 3.punktos un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta b) un c) apakšpunktos noteikto aizliegumu parkāpumiem AS „Rīgas Dzirnavnieks”, RSEZ AS „Rēzeknes dzirnavnieks” un AS „Dobeles dzirnavnieks” darbībās” izpēti.

Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(\*)-Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

S. Ābrama